

TEDENSKE SLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto. IV

V Ljubljani, dne 27. septembra 1928

39. števil.

20. september 1908

Ko se je pričela razvijati pri Sloven-
cih narodna zavest, ko so razni narodni
budilci jeli pripovedovati slovenskemu
ljudstvu, da ima tudi ono iste človeške
pravice, kakor drugi narodi in da ni Slo-
venec rojen za tlačana, kakor so si to
predstavljali razni narodi, so se čutili
posebno naši severni sosedje užaljene in
prikrajšane pri svojih pravicah. Kar
predstavljati si niso mogli, kako da bi
si upal Slovenec, ki je tlačanil skozi sto-
letja, lastiti istih pravic, kakor so jih
imeli sami. Borbo Slovencev za človeš-
ke pravice so smatrali kot državni nevar-
no. Tako jo je prosmatrala tudi avstrij-
ska državna oblast in podpirala Nemce,
takratne zatiralce slovanskega življa, v
svojem krivičnem postopanju.

Najhujši trn v peti pa je bila Nemcem
»Družba sv. Cirila in Metoda«, ki je v
prvi vrsti skrbela za prosveto sloven-
skega naroda. Nemci so se kaj dobro
zavedali, da je baš izobrazba prvi in
najvažnejši korak k osamosvojitvi in da
se izobražen narod ne pusti kar tako
slepo voditi in izkoriščati, kakor neved-
na množica.

Kjerkoli so mogli, so nasprotovali
važni prosvetni družbi. V živo pa jih je
zadelo, ko si je CMD upala sklicati 13.
septembra 1908. svojo vsakoletno, obi-
čajno skupščino celo v Ptuj, ki so si
ga že deloma osvojili in ga hoteli uvr-
stiti med svoje protislovanske trdnjave.
Ptujski nemškutarji so smatrali skupšči-
no in za izzivanje in ogražanje nemškega
značaja mesta Ptuja. Mestni svet je po-
zval ptujске meščane, da naj se upro
slovenski predrznosti ter pokaže-
jo, da so Nemci gospodarji Ptuja.

Ko so prispeli Slovenci mirno
in dostojno v Ptuj, kjer je bila ve-
čina prebivalstva slovenska, toda
pod komando in strahovana od
nemčurjev, to je od slovenskih si-
nov in hčera, ki so zatajili svoj
materni jezik, jih je napadla nem-
čurska drhal s palicami in kame-
njem in gnili jajci. Ostalo pa ni
samo pri tem, nemčurji so razbili
Slovincem okna in povzročili tudi
drugod občutno škodo.

Le to je odmevalo v slehernem
slovensko čutečem srcu. Par dni
za tem so priredili Slovenci de-
monstracije proti nemčurjem v
Ljubljani. Razbili so nekaj šip na
oknih Kazine, kjer so imeli ljub-
ljanski nemčurji gnezdo. Prihodnjo
soboto, dne 19. septembra so se
demonstracije ponovile in nade-

Ranjenci v bolnici.

Žrtvi na mrtvaškem odru.

ljevale tudi v endeljo zvečer 20. septem-
bra. Poklicali so vojaštvo in sicer naše
domače vojake 17. pešpolka in pa 27.
Gornještajerce. Dočim so slovenski vo-
jaki nastopali dostojno, so nemški voja-
ki komaj čakali, da so mogli streljati.
Okoli 9. zvečer je komandiral zagrizeni
nemški oficir in puške so počile. V mla-
ki krvi sta obležali dve nedolžni mladi
žrtvi, Rudolf Lunder, strojnik v Narod-
ni tiskarni, in dijak Ivan Adamič. Več
jih je bilo pa ranjenih.

S tem činom so nemčurji in posebno
pa avstrijska oblast pokazali, kakšno je
njih mnenje o slovenski raji. Streljali so
kljub temu, da so sami izzvali demon-
stracije, da jim ni pretila nikaka nevar-
nost in da bi se bilo dalo vse mirnim
potom poravnati.

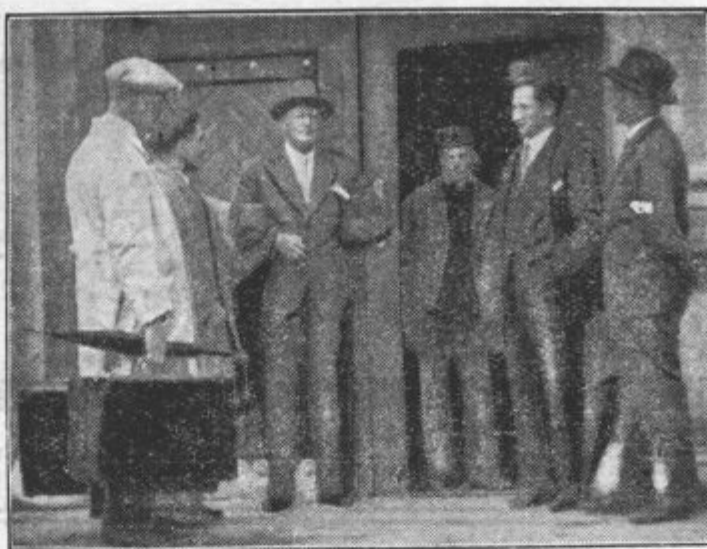
Kakor v Ptuj, tako so bili tudi v
Ljubljani vsega krivi Slovenci, nemčurji
pa so bili nedolžni. Pričele so se pre-
iskave, katerim so sledile tudi kazni.
Takih slučajev se je zgodilo še nebroj,
ali naše ljudstvo se ni dalo več slepo vo-
diti. Posebno probujati se je pričela slo-
venska mladina, ki pa je morala večkrat
kaj drago plačati svojo narodno zavest.
Žal, da so se našli tudi med Slovenci
ljudje, ki niso znali cenite žrtev mladih
idealnih ljudi, ki niso poznali sebičnosti
in so radevoljno položili celo svoje živ-
ljenje na žrtvenik naroda. Še dandanes
jih najdemo take, ki pravijo, kaj je bilo
tega treba? Kdor pa pozna zgodovino
narodov, pa ve, da je moralo tako priti,
da brez borbe ni rešitve. Od sadov na-
rodnih žrtev, padlih za narodno svobo-
do uživajo, ali pripoznati jih
nočejo.

20. september 1908. je bil ne-
kak pričetek borbe med črno - ru-
meno Avstrijo in slovenskim živ-
ljenjem, katerega je hotela na vsak
način, ako ne drugače, pa s silo
zatreti. Vsi taki dogodki so pa
mnogo pripomogli, da so čim pre-
je segnili vsi že itak slabi strebri,
na katerih je slonela nezdrava av-
strijska starka in da se je zrušilo
bolno truplo.

Še bolj, kakor je slovenski ži-
velj zatirala Avstrija, pa ga danes
Italija. Hoče ga zatreti s silo. Upa-
mo pa, da se bo tudi tukaj izkaza-
la pravica, da tudi našim bratom
onstran zasiže solnce svobode in
da pride pošteno plačilo za težke
žrtve, ki jih je zahtevala italijan-
ska nenasičenost. Krivice, ki se
gode narodu, kličejo osveto.

Dr. Fran Papež, najstarejši slov. odvetnik je kljub neamornemu delu dosegel visoko starost 90 let. Že v svoji mladosti se je boril za pravice slovenskega naroda

Na naši sliki vidimo, kako se urednik »Jutra« dr. Birska poslavlja od svojih prijateljev in sodrugov, ko odhaja na počitnice v ljubljanske zapore.

Fran Korenčan je te dni praznoval svojo 80-letnico. Vrli Vrhničan je bil skozi dolgo vrsto let občinski odbor-nik in je delal za dobrobit domače občine.

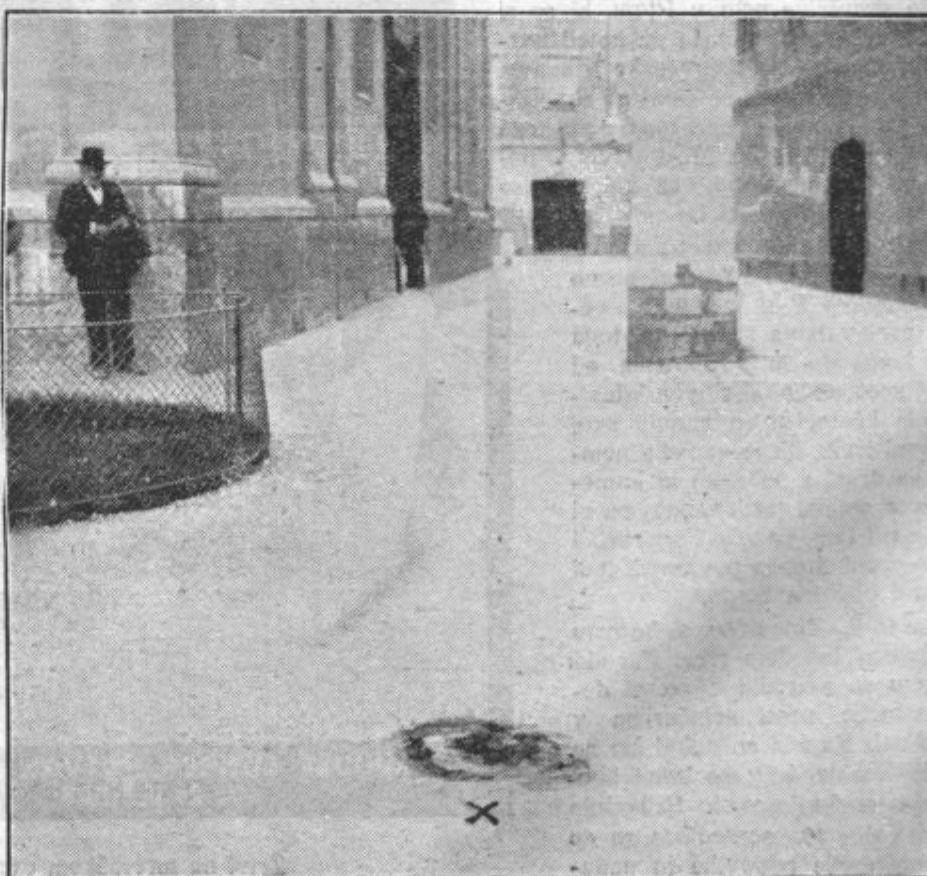
Krasen spomenik, pripravljen septemberskim žrtvam, ki je bil izdelan od kiparja Svitoslava Peruzzia, pa ga je avstrijska oblast prepovedala postaviti.

Na desni zgoraj:

Luža krvi na Pogačarjevem trgu, kjer je obležal dijak Božo Borštnik

Desno:

Prehod med škofijo in stolno cerkvijo z lužo krvi, kjer je padel dijak Adamič

Mož, ki je žrtvoval 67 l svoje krvi, da reši sočloveka. 30-letnemu Parižanu, kakor se vidi na sliki, to ni posebno škodovalo.

V sredini ?

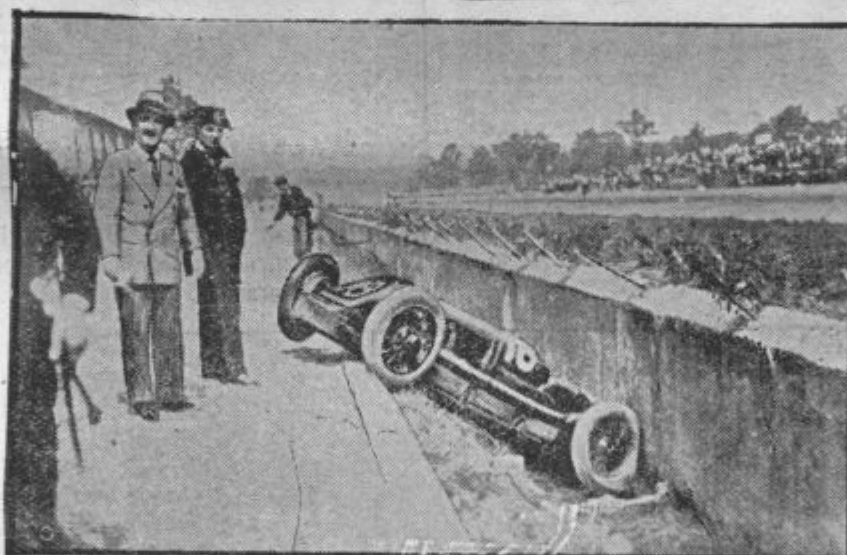
Vaclav Jaroslav Klofač, znani češki politik, ki ima mnogo zaslug za svojo domovino, je te dni obhajal šestdesetletnico svojega rojstva.

Francoz Sibour se je odločil, da s svojo ženo naredi precej dolg izlet in sicer — okoli sveta. Kot prevozno sredstvo mu bo služilo seveda manjše letalo. Poleteti hoče v več manjših odsekih

Največji toplomer na svetu. V monakovskem stolpu so postavili ogromen toplomer, na katerem se lahko že od daleč vidi toploto zraka.

V Monzi v Italiji je po neprevidnosti vozača iztiral pri dirki avtomobil in pomendral več gledalcev. Značilno za Italijane je, da niti po smrtnih žrtvah niso prekinili dirke.

Desno:

Španski kralj Alfonz XIII. na obisku pri svojem kolegu švedskem kralju Gustavu. Kralja pozdravljata množico.

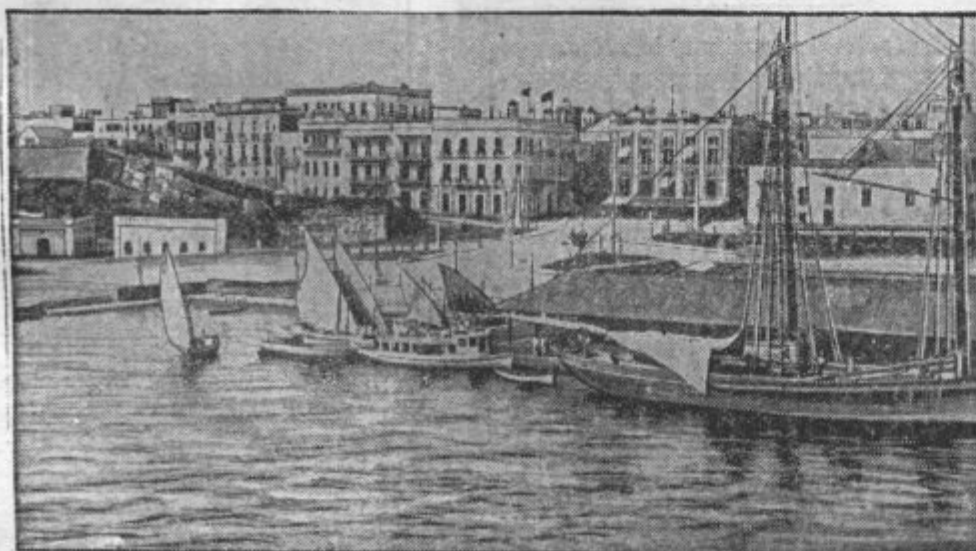

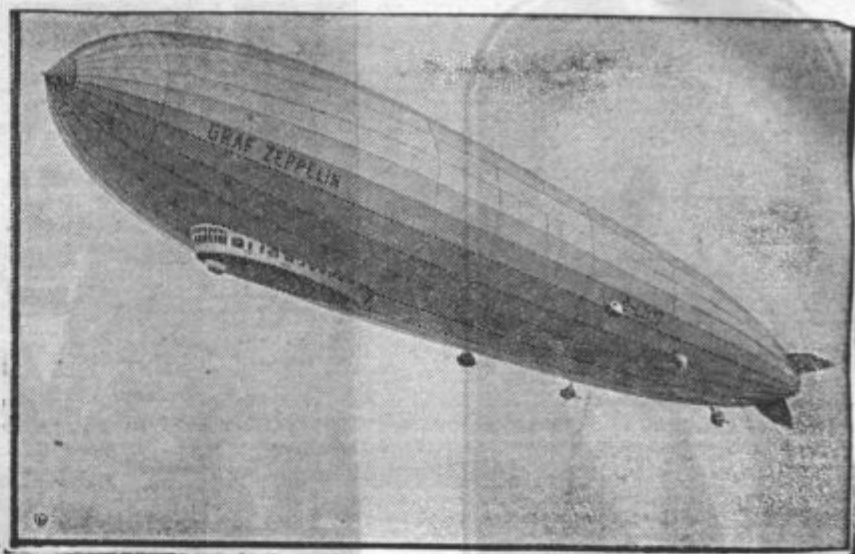
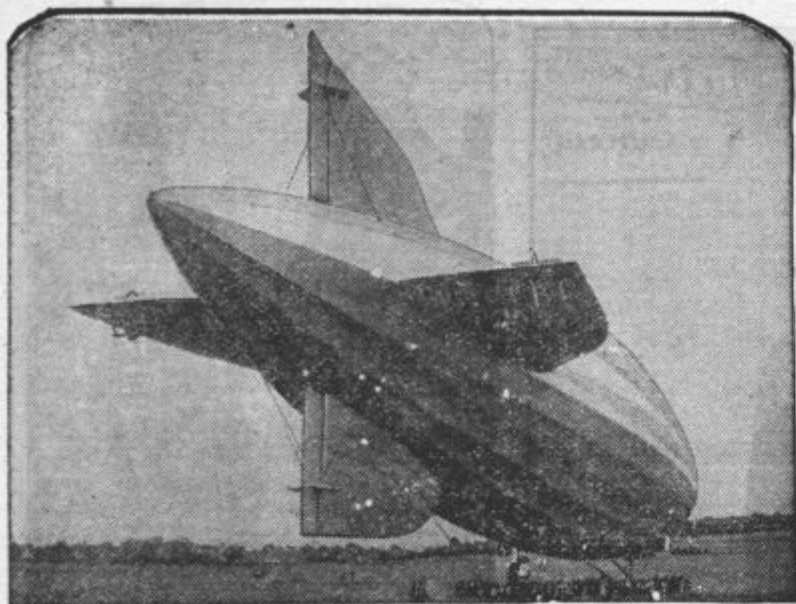
Desno: Španski kralj Alfonz XIII. na obisku pri svojem kolegu švedskem kralju Gustavu.

Francoski avtomobilist Chiron, zmagovalec na nesrečni dirki v Monzi

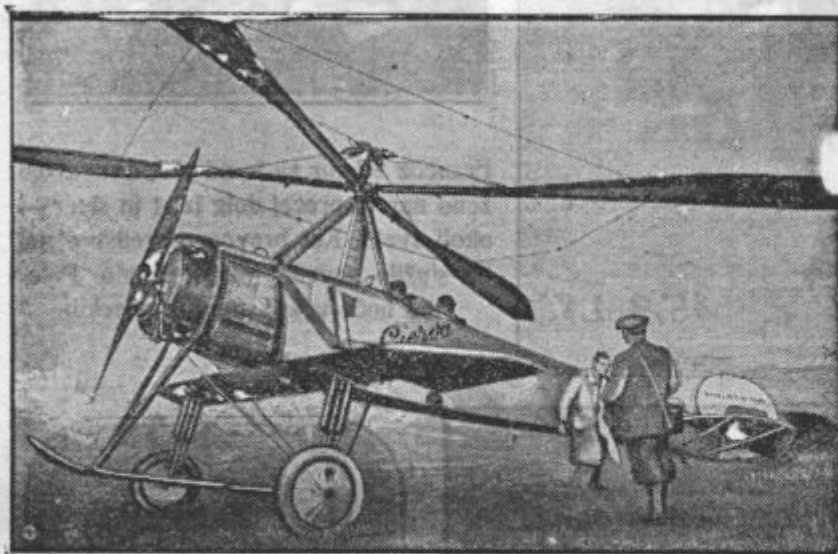
Levo:

San Juan, glavno mesto otoka Portorica, ki so ga silno upostošili zadnji viharji

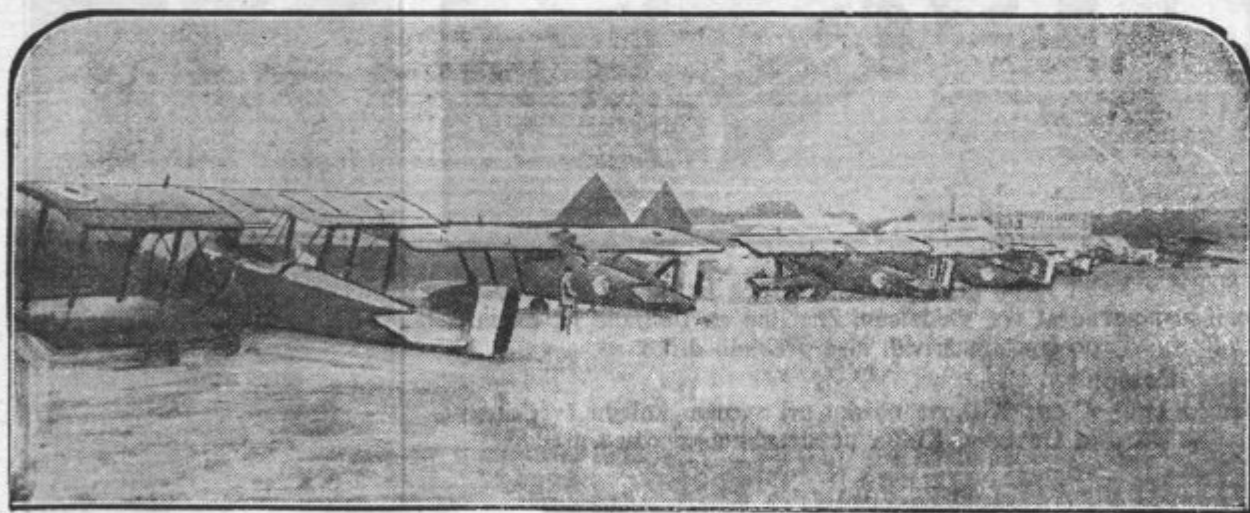
Nemci, ki so bili že pred in med vojno mojstri v gradbi vodljivih zračnih ladij, so zopet zgradil zračnega velikana, ki nakriljuje vse dosedanje. — Desno: Nova velika zračna ladja L. Z. 127 na prvem poletu.

Helikopteron (letalo, ki se more dvigniti navpično s tal). S tem letalom je hotel Španec La Cierva pretekliti teden čez Rokavski preliv, ki deli Anglijo od Francije. Pretekel je 40 km v dvajsetih minutah.

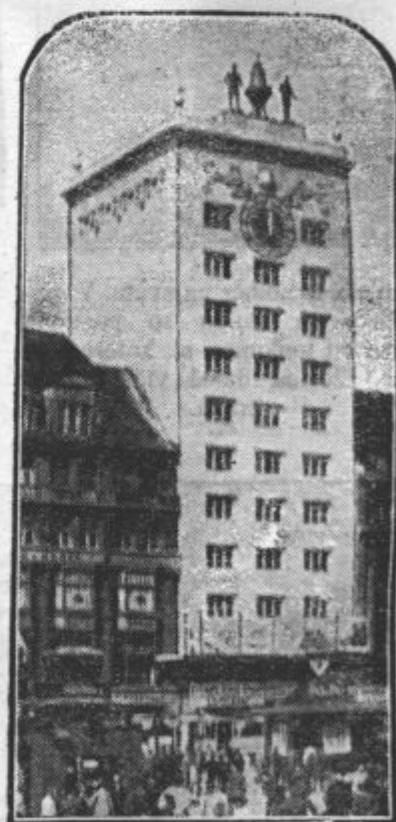
Manevri nad Parizom. Dočim sklicujejo mirovne kongrese in pišejo o miru, se vse države oborožujejo in preskušajo orožje. Vidi se, da si še prav nič ne zaupajo in zaenkrat še ne mislijo za večni mir.

Letalski manevri nad Parizom. Bojna letala pripravljena za polet na parišem letališču.

Trije srečni v trenutku nesreče in sicer oba motociklista, ki sta se skupaj zaletela in se jima ni nič zgodilo in pa poročevalec, ki je bil slučajno navzoč in v trenutku že slikal. — Najsrečnejši pa bo tisti, ki bo to verjel.

Med drugimi ameriškimi običaji, ki se pojavljajo v Evropi, bodo gotovo najbolj vidni nebotičniki. Prvega so zgradili v Lipskem na Avgustovem trgu.